

діагноз зазначеного ушкодження: одиночне проникаюче у грудну порожнину різане ушкодження у ділянці 4-го міжребір'я грудної клітки зправа.

Висновки. Впровадження методології опису ушкоджень допомагає судово-ветеринарному експертові виявити важливе, окреслити цінне, досягти всебічної об'єктивності. З огляду на зазначене, під час описання ушкодження необхідно дотримуватися певної логічної послідовності, що нівелює певні професійні недоліки.

Список використаних джерел

1. Stern, A.W., McEwen, B., McDonough, S.P., Viner, T., Brooks, J.W., Kagan, R., & Brower, A. (2021). Veterinary forensic pathology standards. *Journal of Forensic Sciences*, 66(3), 1176-1176. doi: [10.1111/1556-4029.14683](https://doi.org/10.1111/1556-4029.14683).
2. Munro, R. (2022). Viewpoint: Integrity and Limitations of Forensic Veterinary Evidence. *Journal Comparison Pathology*, 199, 86-87. doi: 10.1016/j.jcpa.2022.10.003.
3. Delgado, V., Topa, N., & Pires, I. (2021). Veterinary Forensic Histopathology. *Academic Forensic Pathology*, 11(2), 72-74. doi: 10.1177/19253621211015856.

ГЕРАТРИЧНІ ЗАХВОРЮВАННЯ СОБАК ПОРОДИ НІМЕЦЬКА ВІВЧАРКА

Катерина КУСКОВА, здобувач вищої освіти II рівня

Науковий керівник: **Марина СКРИПКА**, д-р вет. наук, професор
Одеський державний аграрний університет, м. Одеса, Україна

Актуальність. Собаки, виведені селекційним методом, генетично мають як гарні якості, так і негативні. Німецькі вівчарки – одна з найпопулярніших порід як серед любителів тварин, так і серед розплідників. У породних тварин виникають різної тяжкості захворювання, навіть через покоління у собаки можуть проявитись симптоми. Список захворювань німецьких вівчарок налічується кількістю 20-25, але найбільш розповсюдженими з них, це – дисплазія стегна та/або ліктя, рак, дегенеративна мієлопатія, розширення(здуття) шлунку, захворювання нирок, екзокринна недостатність підшлункової залози, алергія. Також, завдяки селекції, собака може отримати хворобу, пов'язану з нервовою системою (психологічний стан), що значно ускладнює життя тварини. Собака із психологічним порушенням може бути як занадто агресивною, так і занадто боязливою, через що вона не може нормально себе поводити у середовищі, де є фактори подразнення (місцевості з багатоповерхівками, місця з натовпами (центр міста, парк, майданчик), майданчик для вигулу тварин, галасливі місця механічного подразнення (залізничний вокзал), діти, інші домашні тварини. На жаль, психологічне захворювання неможливо вилікувати, лише корегувати поведінку тварини завдяки кінологам. Чим далі йде розпліднення собак різних порід, у тому числі німецької вівчарки, тим далі, на жаль, генетичні захворювання на рівні з екстер'єрними якостями будуть набувати прогресу. Хвороби уникнути неможливо, але можна знизити ризик захворювання (наприклад, дотримуватись правил при годівлі і утриманні, при розплідненні – підбирати тварин із здоровим родовідом) або поліпшити стан тварини, якщо вона вже її має.

Мета. Розглянути найбільш розповсюджені захворювання геріатричного віку собаки свійського породи німецька вівчарка.

Матеріали і методи. Моніторингове дослідження наукових джерел з обраної теми.

Результати. У віці 7 років активність німецької вівчарки починає знижуватися, починають проявлятись вікові та породні захворювання. Перелік захворювань

налічується великою кількістю, але найбільш поширенні з них це: дисплазія стегна, ліктя; рак; дегенеративна мієлопатія; розширення (здуття) шлунку; захворювання нирок; екзокринна недостатність підшлункової залози; алергія.

Однією з причин захворювань є інбридинг. Через інбридинг, деякі вроджені дефекти, які мали місце на початку історії виведення німецької вівчарки як породи, зберігаються в породі на сьогодні. Наприклад, дисплазія кульшового суглоба. Іншою, не менш актуальною причиною є несбалансована годівля. Через неякісні корма собака набирає надмірну вагу або ж в неї починаються розлади травлення, а це шлях до захворювань. Відсутність фізичної активності також сприяє прогресуванню деяких хвороб.

Дисплазія тазостегнового суглоба – спадкова проблема, при якій стегнова кістка не щільно вкладається в суглобову западину тазової кістки тазостегнового суглоба. Під час цієї хвороби, проявляється кульгавість на одній чи двох задніх лапах. З віком розвивається артрит. Дисплазія стегна – це спадкове захворювання, а отже може зустрічатись й у цуценя. Навіть при якісному розплідненні з гарним племінним родовідом всеодно можна отримати цуценя з дисплазією, оскільки ген може проявитись через покоління. Симптоми захворювання у цуценят і дорослої собаки схожі, але є відмінності. Симптоми дисплазії у цуценят: нестійка хода; небажання бігати, грати або підніматись нагору; кульгавість; підстрибування; виникають труднощі з лежанням або вставанням. До симптомів у дорослих собак ще додають: скиглення під час торкання стегна; похитування під час ходьби; задні кінцівки зближені [1].

У лікування розрізняють чотири методи: фізіотерапія (гідротерапія та теплотерапія при болю в суглобах), дієта (спеціальна дієта з добавками для підтримки суглобів), хірургія (корегуюча з заміною кульшового суглобу або операція з видаленням верхньої частини стегнової кістки), домашні вправи (контроль ваги, помірні вправи, купити пандуси та сходинки, розслаблюючі масажі).

Розширення (здуття) шлунку. При розширенні шлунок наповнюється газом, обертається навколо своєї осі, скручується, перекриваючи прохід їжі і води, та пригнічує циркуляцію в шлунку і кишечнику. Газ продовжує накопичуватися, і оскільки отвори шлунка закриті, газу немає куди подітися, і шлунок наповнюється буквально як повітряна кулька [2].

Причини виникнення здуття: годування один раз на день, породні особливості, собака швидко їсть, сухий корм, стать (самці піддаються більшому ризику), вік (7-12 років), фізичні навантаження після прийому їжі. Симптоми захворювання можна помітити по зовнішнім факторам. У собаки при захворюванні занепокоєний погляд, слинотеча, надмірна задуха, великий тугий роздутий живіт (живіт заповнюється газами швидко, за кілька годин), пуста блювота (собака неодноразово намагається блювати, але нічого не виходить), в'ялість [3].

Існують фактори, які знижують ризик захворювання: годівля консервами (бажано як смаколик до загального раціону), прийом їжі 1-2 рази (невеликими порціями), відсутність фізичних вправ протягом декількох годин після їжі; у розплідненні не використовувати собак із родичами першого ступення, які мають здуття, оскільки розширення шлунку вважається спадковим захворюванням [3].

Лікування передбачає хірургічне втручання для декомпресії та розкручування шлунка. Гастропексію для фіксації шлунка на місці. Інтенсивний медичний догляд до та після операції для виправлення багатьох порушень рідинного, електролітного, кислотного-лужного та серцевого ритму, які спричиняє “здуття”. Іноді може знадобитися видалення селезінки, якщо вона була захоплена та пошкоджена перекрученими органами черевної порожнини.

Захворювання нирок. Захворювання нирок є поширеним явищем серед німецьких вівчарок похилого віку і може розвиватися двома шляхами: гострим або хронічним. Гостра ниркова недостатність може розвинутиись протягом кількох днів і мати важкий перебіг і наслідки для організму. Хронічна ниркова недостатність у собак розвивається поступово з часом, зазвичай через прогресуюче і незворотнє ушкодження нирок [4].

Причини гострої ниркової недостатності: зневоднення; застійна серцева недостатність; токсична реакція на отрути або ліки (наприклад, антифриз); інфекція; сонячний удар; згустки крові в нирках [5]. Причини хронічної ниркової недостатності: камені в нирках; дисплазія нирок (дефект нирки, який не є генетичним); вроджена вада нирок; захворювання, що впливають на імунну систему; рак; проблема паразитів – гігантський нирковий хробак під назвою *Dioctophyme renale*; вроджені дефекти; бактеріальні інфекції; гіпертонія [5].

Розрізняють чотири стадії захворювання нирок: рання, легка, помірна і важка.

Стадія I (рання): можна помітити або не помітити легке збільшення споживання води (полідипсія) і сечовипускання (поліурія), але жодних змін в апетиті чи поведінці; пошкодження нирок може бути, але організм собаки добре компенсує, і лабораторні результати все ще можуть бути в «нормальному» діапазоні [4].

Стадія II (легка): збільшення споживання води і сечовипускання; незначне зниження апетиту; легка втрата ваги; періодична блювота або діарея; незначне зниження рівня енергії; аналізи крові можуть показати незначне підвищення рівня азоту сечовини крові і рівнів креатиніну сироватки [4].

Стадія III (помірна; захворювання середньої тяжкості) – усі ознаки, симптоми та результати лабораторних досліджень вказують на захворювання нирок: полідипсія і поліурія; зниження апетиту; втрата ваги стає більш вираженою; млявість і слабкість; більш часта блювота і діарея; можливий неприємний запах з рота та виразки ротової порожнини; аналізи крові показують підвищений рівень азоту сечовини крові і креатиніну в сироватці крові [4].

Стадія IV (важка): полідипсія і поліурія; відсутність апетиту, анорексія; сильна млявість і слабкість; часта блювота і діарея; ознаки зневоднення (запалі очі, сухі ясна, в'яла шкіра); блідість слизових оболонок від анемії; виразки ротової порожнини та неприємний запах з ротової порожнини; аналізи крові показують помітно підвищений рівень азоту сечовини крові і креатиніну в сироватці крові [4].

Лікування при *хронічній нирковій недостатності*. Хронічна ниркова недостатність хвороба невиліковна, але можна її контролювати, таким чином полегшити стан хворої собаки: спеціальна дієта, діаліз, харчові добавки, ліки (наприклад, еритропоетин - для стимулювання виробництва еритроцитів; ліки для зниження артеріального тиску; фосфатзв'язуючі речовини для видалення фосфору з крові), трансплантація нирок (якщо нирка більше не функціонує). Лікування при *гострій нирковій недостатності*: споживати багато води, внутрішньовенне введення рідини, антибіотикотерапія (якщо є бактеріальна інфекція), зонд для годівлі (якщо собака відмовляється від їжі), діаліз, трансплантація нирки (якщо нирка більше не функціонує).

Висновки. Вікових і генетичних хвороб не можливо уникнути, але можна створити умови, які полегшать життя тварини, знизять ризик захворювання. Лікування призначають враховуючі фізіологічні особливості тварини і стан захворюваності.

Список використаних джерел

1. <https://www.petietec.com/german-shepherd-hip-dysplasia-treatments.html>
2. <https://pinehurstveterinaryhospitalolympia.com/blog/gastric-dilatation-volvulus>
3. <https://www.ethosvet.com/blog-post/german-shepherds-and-gastric-dilatation-volvulus-gdv-or-bloat/>

ОСОБЛИВОСТІ ПАТОМОРФОЛОГІЧНИХ ЗМІН ЗА ТУБЕРКУЛЬОЗУ ДРІБНОЇ РОГАТОЇ ХУДОБИ.

Нілхан КЮЧЮКСАРАЧ, здобувач вищої освіти II рівня
Науковий керівник: **Марина СКРИШКА**, д-р вет. наук, професор
Одеський державний аграрний університет, м. Одеса, Україна

Актуальність. Туберкульоз тварин включений до переліку захворювань, які підлягають обов'язковій реєстрації Всесвітньої організації охорони здоров'я тварин. Більшість зоонозів виникає при тісному контакті між людьми та різними видами тварин [3, 4]. Люди можуть бути інфіковані туберкульозом через прямий контакт із зараженими тваринами, повітряно-крапельним шляхом або вживаючи заражене сире молоко чи м'ясо. Конкретні групи, такі як лікарі ветеринарної медицини, фермери, працівники бійні та м'ясники, знаходяться в групі професійного ризику [5].

Є ряд досліджень, які описують роль овець в епідеміології туберкульозу великої рогатої худоби, зазначається що вони також можуть відігравати важливу роль у передачі захворювання іншим видам тварин. Не зважаючи на це в науковій літературі неодноразово піднімалось питання що до недостатньої інформації щодо особливостей захворювання дрібною жуйною худобою на туберкульоз [6, 7, 8].

Мета: встановити у віковому аспекті особливості ураження органів та тканин овець за туберкульозу.

Матеріали і методи: було проведено патоморфологічне дослідження (патологоанатомічна та гістологічне) трупів овець віком 11 місяців та віком 3 та 4 роки.

Результати. Дослідження виконувались в межах наукової тематики кафедри нормальної і патологічної морфології та судової ветеринарії «Морфологічний та імунологічний стан організму тварин за норми та патології» державний реєстраційний номер: 0123U102490. Було досліджено трупи овець віком 11 місяців, та віком 3-4 роки.

Захворювання може мати перебіг в підгострій або хронічній формах, з різним ступенем прогресування. У невеликій кількості тварин клінічні ознаки можуть проявлятися протягом кількох місяців після зараження, тоді як у інших може знадобитися кілька років для розвитку клінічних ознак.

За результатом проведеного патоморфологічного дослідження тварини віком до одного року було встановлено що остання загинула з ознаками асфіксії за ексудативної (серозно-фібринозної) пневмонії. На користь даного механізму смерті свідчить асфіксичне серце (виразне розширення правого шлуночка серця, рідка венозна кров в його порожнинах та судинах, ексудативні процеси в легенях). В наслідок інтоксикації відбулось порушення обміну речовин, з морфологічними ознаками білкової дистрофії.

У дорослих тварин (№ 2, 3) патологічні зміни в легеневій тканині можна охарактеризувати з позиції хронічного проліферативного (гранульоматозного) запалення, з ознаками загострення патологічного процесу, що мав прояв у явищах ексудації, а саме серозно-фібринозної пневмонії. Гістологічним дослідженням легень було встановлено ознаки як гострого так і хронічного запального характеру. Враховуючи наявність гранулем з інкапсуляцією та навіть петрифікацією капсули та некротизованих мас, можна казати про хронічний перебіг хвороби. Альтеративно-ексудативні процеси, виявлені в легенях свідчать про загострення хвороби що призвело до генералізації інфекційного процесу. Підтвердженням процесу генералізації саме в